

Сусак М.С.

аспірант кафедри адміністративного права

Інститут права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО РОЗСУДУ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ У СПРАВАХ ЩОДО ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ АБО ВИКЛЮЧНИМИ ОБСТАВИНАМИ

Постановка проблеми. Розгляд адміністративним судом першої інстанції заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами є важливим інструментом захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, що свідчить про дотримання адміністративним судом першої інстанції принципу законності, а також забезпечення гарантій цих осіб на справедливе здійснення правосуддя.

Так, при перегляді судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами суддя адміністративного суду першої інстанції наділений правом на здійснення процесуального розсуду, який полягає у виборі ним відповідного процесуального рішення чи відповідної процесуальної дії, що в кінцевому результаті призводить до ухвалення обґрунтованого та законного судового рішення. Адже, запорукою прийняття правомірного судового рішення суддею адміністративного суду першої інстанції у справах щодо перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами на основі процесуального розсуду є здійснення ним ряду послідовних дій, які полягають в комплексній оцінці адміністративної справи на відповідність її вимогам статей КАС України, а також проведення суддею її аналізу відповідно до критеріїв процесуального розсуду встановлюючи при цьому норми права, якими регулюються спірні правовідносини, фактичні обставини справи щодо встановлення наявності або

відсутності нововиявлених або виключних обставин, а також враховуючи судову практику Верховного Суду.

На основі аналізу процесуального розсуду адміністративного суду першої інстанції у справах щодо перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами стає зрозумілим, що на сьогоднішній день в адміністративному судочинстві відсутні чітко сформовані алгоритми (послідовність) дій судді адміністративного суду першої інстанції при реалізації ним процесуального розсуду у справах щодо перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Відсутність чітко визначених алгоритмів може призвести до неправильного тлумачення суддею адміністративного суду першої інстанції положень статей КАС України та спричинити допущення суддею під час реалізації процесуального розсуду помилок у судових рішеннях, які в подальшому можуть бути оскаржені.

Окрім того, питання процесуального розсуду адміністративного суду першої інстанції у справах щодо перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами вченими, науковцями приділено не достатньої уваги, а також у зв'язку із значним оновленням процесуального законодавства дана проблема, її актуальність, невирішеність потребує постійного вивчення, дослідження, оцінки та ґрунтовного аналізу, що й обумовило вибір автором даної теми дослідження.

Стан дослідження проблеми. Проблематиці дослідження особливостей процесуального розсуду адміністративного суду першої інстанції у справах щодо перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами приділено увагу у працях В. М. Бевзенка, І. П. Голосніченка, А. Т. Комзюк, Р. О. Куйбіди, Р. С. Мельника, О. М. Пасенюка, М. І. Смоковича, Т. І. Фулей та багато інших та є предметом обговорення на багатьох круглих столах, науково-практичних конференціях.

Метою дослідження є здійснення комплексного аналізу й оцінки особливостей процесуального розсуду адміністративного суду першої інстанції у справах щодо перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

Виклад основного матеріалу. Перегляд судових рішень в адміністративному судочинстві України регулюється положеннями статей КАС України розділу III «Перегляд судових рішень».

Відповідно до даного розділу КАС України передбачено такі види перегляду судових рішень: 1) апеляційне провадження (ст. ст. 292–326 КАС України); 2) касаційне провадження (ст. ст. 327–360 КАС України); 3) перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами (ст. ст. 361–369 КАС України).

Варто сказати, що перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами, як і в апеляційному, так і в касаційному провадженні полягає у повторному пересмисленні адміністративним судом ухваленого судового рішення. Однак, існує все ж таки певна особливість (відмінність) перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами, яка полягає у підставах перегляду такого судового рішення.

До основних підстав перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами, відповідно до КАС України, варто віднести:

1. Нововиявлені обставини (п. п. 1 – 3 ч. 2 ст. 361 КАС України).

Так, до нововиявлених обставин відносять: 1) істотні для справи обставини, що не були встановлені судом та не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою, на час розгляду справи; 2) встановлення вироком суду або ухвалою про закриття кримінального провадження та звільнення особи від кримінальної відповідальності, що набрали законної сили, завідомо неправдивих показань свідка, завідомо неправильного висновку експерта, завідомо неправильного перекладу, фальшивості письмових, речових чи електронних доказів, що потягли за собою ухвалення незаконного рішення у цій справі; 3) скасування судового рішення, яке стало підставою для ухвалення судового рішення, яке підлягає перегляду.

КАС України також визначаються підстави, які не є підставою для перегляду рішення суду за нововиявленими обставинами (ч. 4 ст. 361 КАС України): 1) переоцінка доказів, оцінених судом у процесі розгляду справи; 2) докази, які не оцінювалися судом, стосовно обставин, що були встановлені судом. Як приклад, варто навести постанову Верховного Суду у складі Касаційного адміністративного суду в якій зазначається, що обставини, зазначені у заяві позивача про перегляд судового рішення у справі не належать до нововиявлених обставин, оскільки дані обставини були досліджені судом першої інстанції при розгляді адміністративної справи по суті [1].

2. Виключні обставини (п. п. 1 – 3 ч. 5 ст. 361 КАС України).

Під виключними обставинами розуміють: 1) встановлена Конституційним Судом України неконституційність (конституційність) закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи, якщо рішення суду ще не виконане; 2) встановлення вироком суду, що набрав законної сили, вини судді у вчиненні кримінального правопорушення, внаслідок якого було ухвалено судові рішення; 3) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція

якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні цієї справи судом [2].

Під завданням провадження за нововиявленими обставинами розуміють перегляд адміністративної справи, провадження в якій вже закінчилося й ухвалено судове рішення, з фактичних і правових підстав у зв'язку з виявленням обставин, про які не міг знати адміністративний суд. Йдеться про випадки, коли немає вини адміністративного суду у неправосудності судового рішення. Підставою такого провадження є виявлення таких обставин, які об'єктивно існували на момент вирішення адміністративної справи, але не були відомі і не могли бути відомі адміністративному суду й хоча б одній особі, яка брала участь у справі. Подібно до нововиявлених обставин, виключні обставини – це юридичні факти, які об'єктивно на час розгляду адміністративної справи не існували, але з їх настанням виникла обґрунтована необхідність перегляду судових рішень. Виключні обставини – це факти, виникнення і існування яких ставить під обґрунтований сумнів законність і обґрунтованість судового рішення [3, с. 1283–1284].

Отже, основною відмінністю провадження за нововиявленими або виключними обставинами, яка виділяє його від апеляційного, касаційного провадження полягає в тому, що підставою такого провадження є не оскарження неправосудності судового рішення (порушення судом норм процесуального права, не правильне застосування судом норм матеріального права та ін.), а те, що на час ухвалення судового рішення адміністративний суд першої інстанції не знав про такі обставини, або юридичні факти, які на час розгляду адміністративної справи не існували, які б суттєво могли вплинути на вирішення, розгляд адміністративної справи, оскільки про такі обставини, юридичні факти і не знали самі учасники адміністративної справи, або не були відомі хоча б одному учаснику, який приймав участь в адміністративній справі.

Однак, не слід забувати, про принцип юридичної визначеності, який є одним із суттєвих елементів принципу верховенства права. В його основі лежить відоме з римського права положення *res judicata* (лат. «вирішена справа»), відповідно до якого остаточне рішення правомірного суду, яке вступило в силу, є обов'язковим для сторін та не може переглядатися. Іншими словами цей принцип гарантує остаточність рішень («що вирішено – вирішено і не має переглядатися до безмежності»). Відхилення від цього принципу можна виправдати лише наявністю обставин суттєвого і непереборного характеру [4, с. 62]. Європейський суд з прав людини допускає можливість судового перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами, однак ці дії мають не порушувати принципу юридичної визначеності [3, с. 1284].

Право звертатись з заявою про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами мають учасники адміністративної справи, а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та обов'язки до того адміністративного суду, якому відповідають їх підстави звернення (ст. 362 КАС України).

Так, до адміністративного суду першої інстанції особа має право звернутись із заявою про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами з підстав визначених ч. 2 ст. 361 КАС України, п. п. 1, 2 ч. 5 ст. 361 КАС України.

Варто зазначити, що процедурі перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами характерна певна стадійність, а саме: 1) відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами (ст. 366 КАС України); 2) перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами (ст. 368 КАС України); 3) ухвалення судового рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами (ст. 369 КАС України).

Для більш детального аналізу процедури перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами в адміністративному суді першої інстанції пропонуємо, більш детально зупинитись на кожній окремій підстаді перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами та запропонувати алгоритм поведінки судді адміністративного суду першої інстанції, реалізації ним процесуального розсуду на прикладах адміністративних справ у відповідності до кожної підстаді.

Першою підстадією перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами є відкриття провадження.

Питання визначення судді, а в разі колегіального розгляду судді – доповідача для розгляду заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами здійснюється у порядку передбаченому ст. 31 КАС України. Так, відповідно до ч. 15 ст. 31 КАС України розгляд заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами здійснюється тим самим складом суду, який ухвалив рішення, що переглядається, якщо справа розглядалася суддею одноособово або у складі колегії суддів. Якщо такий склад суду сформувавши неможливо, суддя або колегія суддів для розгляду заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами визначається в порядку, встановленому частиною першою цієї статті [2]. Якщо ж заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами помилково потрапляє до іншого судді, то така заява має бути передана для розгляду по суті до того складу суду, який ухвалив рішення, що переглядається. Як приклад, варто навести Ухвалу Одеського окружного адміністративного суду якою було ухвалено рішення про передачу заяви до відповідного складу суду, який ухвалив рішення, що переглядається [5].

Суддя адміністративного суду першої інстанції отримавши заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами стикається з рядом питань,

які підлягають негайному з'ясуванню. Оскільки, основним завданням на даній підстаді є перевірка суддею адміністративного суду першої інстанції підстав для прийняття заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами до розгляду та ухвалення рішення про відкриття провадження в адміністративній справі.

Тому, доцільним вбачаємо запропонувати алгоритм (набір інструкцій) поведінки судді адміністративного суду першої інстанції після того, як він отримав заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, а саме:

1) перевіряє чи відповідає форма та зміст поданої заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами вимогам ст. 364 КАС України. На протязі п'яти днів суддя адміністративного суду першої інстанції здійснює відповідну перевірку. Наслідками такої перевірки може бути ухвалене судове рішення про:

- відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами (ч. 2 ст. 366 КАС України). Як приклад, доцільно навести Ухвалу Запорізького окружного адміністративного суду про відкриття провадження за нововиявленими обставинами, якою суд здійснивши оцінку, тлумачення нововиявлених обставин на які посилається позивач, встановив, що дійсно даному суду підсудна дана адміністративна справа, а отже прийняв рішення про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами до розгляду та ухвалив рішення про відкриття провадження за відповідною заявою [6];

- залишення позовної заяви без руху (ст. 169 КАС України), якщо суддею буде встановлено, що заява не відповідає вимогам КАС України (ч. 3 ст. 366 КАС України). Так, судом першої інстанції було ухвалено рішення про те, що заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами – залишити без руху, у зв'язку тим, що заява про перегляд рішення за нововиявленими обставинами не відповідає вимогам ч. 3 ст. 161 КАС України, ст. ст. 361, 363, 364 КАС України [7];

- повернути заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Ухвалою Житомирського окружного адміністративного суду було повернуто заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами заявнику, оскільки ним не були усунуті недоліки відповідної заяви [8];

2) перевіряє чи подана заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами в строк, визначений ч. 1 ст. 363 КАС України. Якщо суддею адміністративного суду першої інстанції буде встановлено, що порушений строк подання заяви, і суд відхилив клопотання про її поновлення, то така заява підлягає поверненню заявникові без розгляду (ч. 4 ст. 366 КАС України). Як приклад наведемо Ухвалу Житомирського окружного адміністративного суду відповідно до якої суд прийняв рішення, що заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами повернути без розгляду, оскільки судом встановлено, що у даній заяві заявник помилково вважає дату – датою з якої йому стало відомо про такі обставини, а тому суд вважає, що строк встановлений п. 1 ч. 1 ст. 363 КАС України та протягом якого заявник міг подати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, пропущений [9]. Однак, якщо заявником обґрунтовано поважність причин пропуску строку на подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, а відтак такому, що підлягає поновленню – у такому разі заява підлягає прийняттю суддею адміністративного суду першої інстанції до розгляду [10];

3) перевіряє чи подана заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами в строк, визначений ч. 2 ст. 363 КАС України. Якщо суддею адміністративного суду першої інстанції буде встановлено, що порушений строк подання заяви у відповідності з ч. 2 ст. 363 КАС України, то суд відмовляє у відкритті провадження за нововиявленими або виключними обстави-

нами (ч. 5 ст. 366 КАС України). Так, Ухвалою Одеського окружного адміністративного суду було відмовлено у відкритті провадження за нововиявленими обставинами, оскільки вони були подані після сплину строку, відповідно до КАС України [11];

4) відкриває провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Якщо суддею адміністративного суду першої інстанції буде встановлено відсутність недоліків поданої заяви, а також те, що заява відповідає ст. ст. 363, 364 КАС України суд відкриває провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Однак, якщо в заяві міститься клопотання особи про витребування копії рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, суддя невідкладно після відкриття провадження у справі постановляє ухвалу про витребування такої копії рішення разом з її автентичним перекладом від органу, відповідального за координацію виконання рішень міжнародної судової установи (ч. 7 ст. 366 КАС України) [2].

5) надсилає учасникам справи копії заяви про перегляд і призначає дату, час та місце судового засідання, про що повідомляє учасників справи (ч. 6 ст. 366 КАС України);

6) закриває провадження за нововиявленими або виключними обставинами, про що постановляє ухвалу, якщо особа, яка подала заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами відмовляється від неї. Однак такі дії мають бути вчинені особою до початку розгляду справи у судовому засіданні (ч. 1 ст. 367 КАС України). Для прикладу, варто навести Ухвалу Хмельницького окружного адміністративного суду відповідно до якої провадження закрито, оскільки від заявника надійшла заява, в якій він відмовляється від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами [12].

Отже, варто сказати те, що суддя адміністративного суду першої інстанції після отримання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами здійснює її комплексну

оцінку на відповідність вимогам статей КАС України, а також проводить її аналіз відповідно до критеріїв процесуального розсуду (норм права, фактичних обставин, судової практики). На підставі проведеної оцінки та аналізу на основі свого процесуального розсуду суддя адміністративного суду першої інстанції ухвалює судові рішення про подальший рух адміністративної справи (залишити позовну заяву без руху; повернути заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами без розгляду; відмовити у відкритті провадження; закрити провадження; відкрити провадження за нововиявленими або виключними обставинами).

Другою підстадією провадження за нововиявленими або виключними обставинами є перегляд судового рішення.

В адміністративному суді першої інстанції перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами здійснюється у спрощеному позовному провадженні з обов'язковим повідомленням учасників адміністративної справи. Варто також сказати, оскільки справа підлягає розгляду адміністративним судом першої інстанції у спрощеному позовному провадженні то підготовче засідання відповідно до КАС України не здійснюється. Так, відповідно до приписів ч. 3 ст. 262 КАС України підготовче засідання при розгляді справи за правилами спрощеного позовного провадження не проводиться [2].

Однак, це не означає, що суддею адміністративного суду першої інстанції не здійснюються підготовчі дії по розгляду адміністративної справи. Так, суддя адміністративного суду першої інстанції готуючись до перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами вивчає матеріали адміністративної справи, з'ясовує та аналізує всю інформацію по адміністративній справі відповідно до критеріїв процесуального розсуду (норм права, обставин справи, судової практики), а також керується приписами КАС

України, зокрема, правилами розгляду адміністративної справи в суді першої інстанції ст. ст. 159 – 291 КАС України.

Отже, суддя адміністративного суду першої інстанції з'ясувавши всю необхідно інформацію по адміністративній справі переходить до процедури перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, порядок здійснення якої визначено ст. 368 КАС України. А саме: 1) заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами розглядається у судовому засіданні протягом тридцяти днів з дня відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами; 2) розглядається у порядку спрощеного позовного провадження з викликом осіб, однак неявка заявника або інших учасників адміністративної справи, які були належним чином повідомлені, не є перешкодою для розгляду заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами; 3) сторони керуються правилами ст. 47 КАС України «Процесуальні права та обов'язки сторін»; 4) адміністративний суд першої інстанції не може виходити за межі тих вимог, які були предметом розгляду при ухваленні судового рішення, яке переглядається, розглядати інші вимоги або інші підстави позову (ч. 6 ст. 361 КАС України) [2].

Отже, варто зробити висновок про те, що суддя адміністративного суду першої інстанції на основі критеріїв процесуального розсуду під час розгляду заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами з'ясовує та здійснює аналіз таких складових: суть спору; фактичні обставини справи щодо встановлення наявності або відсутності нововиявлених або виключних обставин; релевантні джерела права та акти їх застосування; судову практику Верховного Суду.

На підставі узагальнення з'ясованої інформації суддя адміністративного суду першої інстанції робить відповідні висновки, які знаходять своє відтворення в судовому рішенні

стосовно розгляду заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

Третьою підстадією перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами є ухвалення судового рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

Так, суддя адміністративного суду на основі свого процесуального розсуду, за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами може ухвалити наступні рішення:

1) відмовити в задоволенні заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами та залишити відповідне судове рішення в силі. Як приклад, доцільно навести Ухвалу Волинського окружного адміністративного суду, відповідно до якої судом встановлено те, що наведені заявником нововиявлені обставини зовсім не є нововиявленими в розумінні положень КАС України, а тому в задоволенні заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами слід відмовити, а постанову суду першої інстанції, яким було прийнято рішення по адміністративній справі залишити в силі [13]. У разі залишення заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами без задоволення інші учасники справи можуть вимагати компенсації особою, яка її подала, судових витрат, понесених ними під час провадження за нововиявленими або виключними обставинами (ч. 3 ст. 369 КАС України) [2];

2) задовольнити заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами повністю або частково, скасувати відповідне судове рішення та ухвалити нове рішення чи змінити рішення. Так, Рівненський окружний адміністративний суд на підставі розгляду заяви про перегляд судового рішення за виключними обставинами прийняв рішення задовольнити заяву частково, скасувати відповідне судове рішення та ухвалити нове рішення по адміністративній справі [14];

3) скасувати судове рішення і закрити провадження у справі або залишити позов без розгляду.

Також, варто зазначити, що судове рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами може бути оскаржено в порядку, встановленому цим КАС України для оскарження судових рішень суду відповідної інстанції. З набранням законної сили новим судовим рішенням в адміністративній справі втрачають законну силу судові рішення інших адміністративних судів у цій справі (ч. 2 ст. 369 КАС України) [2].

На основі проведеного аналізу варто зробити висновок про те, що нововиявленими або виключними обставинами є фактичні дані, які спростовують факти на підставі яких було ухвалене судове рішення по суті адміністративної справи. Основними ознаками, які притаманні нововиявленим або виключним обставинам є їх існування на момент розгляду адміністративної справи по суті, а також те, що вони не були відомі ні суду, а ні всім учасникам, або хоча б одному учаснику адміністративної справи. Адже, якби припустити, що про такі нововиявлені або виключні обставини адміністративному суду першої інстанції було відомі на момент ухвалення судового рішення по суті, то вони безпосередньо могли б вплинути на процесуальний розсуд адміністративного суду першої інстанції, який в кінцевому результаті міг би призвести до ухвалення зовсім протилежного за змістом судового рішення. Також, варто зазначити, що процесуальний розсуд адміністративного суду першої інстанції у справах щодо перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами реалізується судом з моменту отримання такої заяви та здійснюється на протязі всього процесу розгляду заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами, і як наслідок здійснення такого процесуального розсуду є ухвалення адміністративним судом першої інстанції обґрунтованого, законного судового рішення.

Анотація

У статті на підставі узагальнення та порівняння чинного адміністративно – процесуального законодавства, судової практики адміністративного судочинства досліджено особливості процесуального розсуду адміністративного суду першої інстанції у справах щодо перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. З'ясовано, що відповідно до розділу III «Перегляд судових рішень» КАС України, окрім перегляду судових рішень в апеляційному та касаційному порядку, існує ще одна стадія перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Автором на основі комплексного аналізу положень статей КАС України розглянуто та з'ясовано, які обставини відносяться до нововиявлених, а які до виключних, визначено та розглянуто підстадії перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, запропоновано алгоритм (набір інструкцій) поведінки судді адміністративного суду першої інстанції після того, як він отримав заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, а також досліджено порядок проведення процедури перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами в адміністративному суді першої інстанції і як наслідок ухвалення судового рішення за наслідками такого провадження.

Зроблено висновок про те, що основною відмінністю провадження за нововиявленими або виключними обставинами полягає в тому, що підставою такого провадження є не оскарження неправосудності судового рішення (порушення судом норм процесуального права, не правильне застосування судом норм матеріального права та ін.) що є характерним апеляційному та касаційному провадженні, а те, що на час ухвалення судового рішення адміністративний суд першої інстанції не знав про такі обставини, або юридичні факти, які на час розгляду адміністративної справи не існували, які б суттєво могли вплинути на вирішення, розгляд адміністративної справи, оскільки про такі обставини, юридичні факти і не знали самі учасники адміністративної справи, або не були відомі хоча б одному учаснику, який приймав участь в адміністративній справі.

Установлено, що процесуальний розсуд адміністративного суду першої інстанції у справах щодо перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами реалізується судом з моменту отримання такої заяви до провадження та завершується ухваленням адміністративним судом першої інстанції кінцевого судового рішення по адміністративній справі.

Ключові слова: адміністративний суд першої інстанції, процесуальний розсуд, нововиявлені обставини, виключні обставини, перегляд судових рішень.

Susak M.S. The administrative court of first instance features of procedural judgments review for newly discovered or exceptional circumstances

Summary

The article examines the procedural judgment features of the administrative court of first instance decision cases review in newly discovered or exceptional circumstances on the basis of generalization and comparison of the current administrative – procedural legislation, judicial practice of administrative proceedings. During the research it was found that in accordance with the Section III "Review of court decisions" Code of Administrative Procedure of Ukraine, in addition to review of judgments on appeal and cassation, there is another stage of review of judgments on newly discovered or exceptional circumstances. Based on a comprehensive analysis of the provisions of the Code of Administrative Procedure of Ukraine, the author considers and clarifies which circumstances relate to newly discovered and which to exceptional. Also the author identified and considered the grounds for review of a court decision on newly discovered or exceptional circumstances, proposed an algorithm

(set of instructions) instance after the judge received an application for court decision review on newly discovered or exceptional circumstances. More investigated the procedure for court decision review on newly discovered or exceptional circumstances in the administrative court of first instance and as a consequence of a court decision as a result of such proceedings.

The study concluded that the main difference between the proceedings on newly discovered or exceptional circumstances is that the basis of such proceedings is not to appeal the injustice of the court decision (violation of procedural law, improper application of substantive law, etc.), which is characteristic of the appellate and cassation proceedings and the fact that at the time of the judgment the administrative court of first instance was unaware of such circumstances or legal facts that did not exist at the time of the administrative case, which could significantly affect the decision, the administrative case, because such circumstances, legal facts were not known to the participants of the administrative case or were not known to at least one participant who took part in the administrative case.

It is established that the procedural judgment of the administrative court of first instance in cases of review of court decisions on newly discovered or exceptional circumstances is implemented by the court from the moment of receipt of such application to the proceedings and ends with the administrative court of first instance final court decision on administrative case.

Key words: administrative court of first instance, procedural judgment, newly discovered circumstances, exceptional circumstances, review of court decisions.

Список використаних джерел:

1. Постанова Верховного Суду у складі Касаційного адміністративного суду від 19 червня 2019 р. по справі № 815/1918/15. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82472996> (дата звернення: 15.01.2021).
2. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. Дата оновлення: 15.08.2020. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення 15.01.2021).
3. Смокович М. І., Бевзенко В. М. адміністративний процес України : теорія, практика : Підручник. Заг. ред. д. ю. н., проф. Бевзенка В. М. Пер. з нім. і адап. Рижкова Г. В. Київ : ВД «Дакор», 2020. 1346 с.
4. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя : Науково-методичний посібник для суддів. 2-ге вид. випр. допов. К., 2015. 208 с.
5. Ухвала Одеського окружного адміністративного суду від 21 жовтня 2019 р. по справі № 815/378/16. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/85052876> (дата звернення: 15.01.2021).
6. Ухвала Запорізького окружного адміністративного суду від 27 травня 2019 р. по справі № 0840/2982/18. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/82011833> (дата звернення: 15.01.2021).
7. Ухвала Львівського окружного адміністративного суду від 28 січня 2019 р. по справі № 813/454/13-а. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/79431815> (дата звернення: 15.01.2021).
8. Ухвала Житомирського окружного адміністративного суду від 23 березня 2020 р. по справі № Н/240/8346/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88351180> (дата звернення: 15.01.2021).
9. Ухвала Житомирського окружного адміністративного суду від 24 липня 2020 р. по справі № Н/240/8346/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90580314> (дата звернення: 15.01.2021).

10. Ухвала Вінницького окружного адміністративного суду від 21 квітня 2020 р. по справі № 120/1906/19-а. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88881079> (дата звернення: 15.01.2021).
11. Ухвала Одеського окружного адміністративного суду від 30 вересня 2019 р. по справі № 815/1918/15. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84616056> (дата звернення: 15.01.2021).
12. Ухвала Хмельницького окружного адміністративного суду від 13 липня 2020 р. по справі № н/560/2730/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90340886> (дата звернення: 15.01.2021).
13. Ухвала Волинського окружного адміністративного суду від 23 квітня 2019 р. по справі № 803/1125/18. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/81360901> (дата звернення: 15.01.2021).
14. Ухвала Рівненського окружного адміністративного суду від 3 лютого 2020 р. по справі № 817/1047/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87320947> (дата звернення: 15.01.2021).